

Petr Hapka

(1944–2014)

Hudební skladatel, zpěvák, dirigent

Horáček vzpomíná na Hapku

Petr Hapka

se narodil 13. května 1944 v Praze v rodině operetní zpěvačky a malíře, mezi jeho příbuzné patřil i skladatel Franz Lehár. Hrát na klavír se i díky vrozeným vlohám naučil ve třech letech a ve čtyřech složil první písničky. Studoval na Pražské konzervatoři zpěv u Karla Bermana, hru na violu i herectví u Oldřicha Nového. Ve 23 letech se stal dirigentem v Divadle za branou režiséra Otomara Krejči, kde také hrál. Psal rovněž hudbu pro několik amatérských scén. Později se přes profesionální oblastní divadla dostal do Paravanu. Je podepsán pod hudbou k více než 90 filmovým nebo televizním projektům, například: Copak je to za vojáka, Páni kluci, Panna a netvor, Tisícročná včela nebo Fimfárum Jana Wericha. Výraznou kapitolou jeho tvorby je spolupráce s textařem Michalem Horáčkem. Začali deskou Hany Hegerové Potměšilý host (1987), kde si Hapka zazpíval s Hanou Hegerovou slavný duet Levandulová, a do konce dirigoval i doprovodný orchestr. Pak následovalo album V penziónu Svět (1988). Začal komponovat i pro další zpěváky, např. Michaela Kocába, Richarda Müllera, v další dekádě jeho písně začaly zpívat také osobnosti mladší generace jako Lucie Bílá nebo Jana Kirschner.

➤ Zastupován OSA od roku 1967, členem se stal v roce 1992.

➤ V roce 2010 získal Zlatou cenu OSA za přínos české hudbě. Sošku pro něho vytvořil Olbram Zoubek.

➤ Za rok 2012 získal v rámci Výročních cen OSA titul nejúspěšnější český hudební autor v zahraničí.

➤ V databázi OSA má registrováno více než 900 hudebních děl, u nichž je autor nebo spoluautor.

Petra Hapku jsem osobně poznal a začal s ním pracovat před více než třiceti lety. Už tehdy měl ovšem za sebou dvacetiletou skladatelskou dráhu a spolupráci s takovými osobnostmi jako Hana Hegerová, Karel Gott, Petr Rada a Zdeněk Rytíř, Otomar Krejča, Juraj Jakubisko, Juraj Herz, Karel Kachyňa, Mario Klemens... Už tehdy, dávno před vznikem „značky“ H+H, byl v české hudbě druhé poloviny dvacátého století pojmem.

Seznam jeho písní i filmových melodií si v internetovém věku může každý zájemce snadno dohledat, dnešní vzpomínku bych proto rád věnoval tomu, co obsahem takových seznamů není: tomu, jaký byl jako člověk a jak se to v jeho hudbě odráželo.

Jestli jsem se kdy setkal s někým, kdo by na mě působil jako „rozený umělec“, byl to právě Petr. Kromě jiného vnímal jinak, a proto všechno, co dělal, bylo nečekané a jiné, než jak totéž dělali ostatní lidé. Nectil naprosto žádná pravidla – ne kvůli tomu, že by proti nim chtěl svým způsobem protestovat, ale podle mého neupřímnějšího mínění proto, že je nechápal. Na termíny smluv přistupoval stejně snadno jako na termíny schůzek; vesměs je nedodržel. Moje žena, která dělala pro jeden z klipů na-

ších písní kostýmní výpravu, vzpomíná na své první setkání s Petrem: „Byli jsme smlouveni na tři odpoledne. Přišel po šesté, podíval se na hodinky a odtušil, že přišel nějak moc brzy, a že tedy ušetřený čas využije k tomu, aby se nasnídal.“

Pracovat s ním podle normálních standardů bylo prakticky nemožné a lidé, kteří si neuvědomili, že Petr Hapka je stvoření specifického druhu, a tak je nezbytné s ním i specificky jednat, svůj omyl často dost šeredně odskákali v podobě migrén, žaludečních vředů, nezvladatelných tiků a jiných následků, které plodí zoufalství. Ne vždycky, ale v mnoha případech však jeho hudbu ob jednávali i pro své další projekty: byli to ti, kteří byli přesvědčeni, že Petrova hudba je svou bezmála zvířecí, bezprostřední citovostí pro jejich díla nenahraditelná.

Foto: MARTIN MALÝ

// Čekal totiž na inspiraci, která, jak každý umělec ví až příliš dobře, není produktem píle nebo úsilí, ale čirým darem z vyšších sfér.

I mě občas hlava bolela, nicméně jsem byl ve výhodnější pozici než většina kolegů: žádný „deadline“, jak se dnes říká, jsem si v Petrově případě nikdy nestanovoval. Bylo by to marné a s marností je bláhové zápasit. Petr byl totiž umělcem i v tom smyslu, že tvorbu nepovažoval za práci – někdy verše, které jsem mu přivezl na Okoř, zhudebnil za několik hodin, jindy za deset let, případně nikdy. Čekal totiž na inspiraci, která, jak každý umělec ví až příliš dobře, není produktem píle nebo úsilí, ale čirým darem z vyšších sfér. Na její přízeň Petr s opovržlivou důvěrou spoléhal a nejen mě, ale i jeho samotného vždycky příjemně udivilo, že se dřív nebo později dostavila. Distribuce takové milosti je ovšem tak nevyzpytatelná, že ji lze těžko právně nárokovat nebo žádat o nějaký deadline; takový byl aspoň Hapkův postoj, který vně sféry instrumentální racionality vypovídá o čemsi podstatném – o tvůrčí pokoře.

Všechny ty nesplněné závazky a nesečetné svízele plynoucí ze společné tvorby s Petrem byly ovšem v mém případě okamžitě zapomenuty ve chvíli, kdy mi zatelefonoval s tím kýženým vzkazem: „Mám to!“ Ať se to stalo v jakoukoli dobu, třeba v půl třetí ráno, běžel jsem do auta a jel mlhou na Okoř, abych se s novou Petrovou hudbou potkal. Byly to vždycky chvíle tak jedinečné, že je může plně pochopit a ocenit jen ten, kdo má s uměleckou tvorbou vlastní aktivní zkušenost – mám na mysli zkušenost se zrodem zázraku, který dosavadní nic mění v něco, a to v něco mohutně dojemného, co se dotýká těch nejskrytějších úzkostí a tužeb, které v sobě nosí každý z nás. Když Petr sedl ke svému vždycky mizerně naladěnému pianinu a s velkou intonační svobodou zazpíval novou píseň, byly to chvíle, které se tak hluboce zapisují do emocionální paměti, že mění a nově vytyčují celý život. Nikdy potom, ani když klavírní základ byl ve studiu zahrán dokonale a když tu píseň zpívali školení zpěváci, už to na mě tak nezapůsobilo.

Vytvářet s Petrem písně a z písni sestavovat alba jako ucelenější výpovědi přiná-

šelo mnohé: i setkání s novými kolegy, kteří postupně vytvářeli početnou pospolitost. Tak se k šansonierce Haně Hegerové přidružil i rocker Michael Kocáb, operní diva Magdalena Kožená, leader Trabandu Jarda Svoboda, slovenské osobnosti Richard Müller, Szidi Tobias a Jana Kirschner nebo třeba herci Karel Dobrý a Csongor Kassai – většina z nich by se zřejmě na společné umělecké platformě jinak nikdy nesešla. Přinejmenším pokud se mužů týkalo, museli si účast na albu vybojovat – a to tím, že věc zazpívali lépe, respektive přesvědčivěji než sám pan skladatel. Všechny první nahrávky zpíval Petr sám a chtěl být i na tom albu, měl však dostatek vstřícnosti a taky pokory k dílu, aby v případě, že ho někdo opravdu zaujal, mu tu pozici, jakkoli při tom někdy cosi huhlal, postoupil.

Ani ten, kdo Hapkovu hudbu nevyhledává, nemůže popřít, že vstoupila do životů několika českých generací, že se stala součástí jejich zkušenosti. A současně že dala příležitost ukázat své interpretační možnosti i několika generacím instrumentalistů a interpretů – mnozí z nich se dohodli, že se k prvnímu výročí Petrova odchodu chtějí společně sejít a tu hudbu, která tolik lidem tolik dala, znovu zpřítomnit; to setkání se uskutečnilo v rámci velkého koncertu 25. listopadu v O2 Areně.

Věřím, že to budou stále živé písně i filmové melodie, a ne muzeální exponáty, které tam zazní. Taková hudba, myslím si, bude živá ještě hodně dlouho.

Petr Hapka zemřel, ale nikam neodešel.

Něco takového lze ve světě, jehož jménem je pomíjivost, říct jen o lidech opravdu výjimečných.

MICHAL HORÁČEK
TEXTAŘ, BÁSNÍK, SPISOVATEL, PUBLICISTA
ZASTUPOVÁN OSA OD ROKU 1985

Foto: ARCHIV OSA

Petr Janda:

„Petr Hapka, letíte kamarád, člověk s tak specifickým autorským rukopisem, že mě nikdo druhéj podobnej nenapadá. Jeho písně miluji a taky jsem mu to několikrát osobně řekl. Pousmál se, ani nevím, jestli mu to udělalo dobře. Když jsme ho pochovávali, vzpomněl jsem si na dobu dávno minulou, když přišel coby sedmnáctiletý student na zkoušku naší studentský skupiny a sdělil nám, že by s námi chtěl hrát. Bude mi chybět.“

Foto: ARCHIV OSA

Ondřej Soukup:

„Nikdy nezapomenu, jak jsem ho někdy kolem přelomu století potkal v hypermarketu na Zličíně, hluboko po půlnoci. Zrovna jsem platil, když do mě narazil vozejkem, který měl plněj konzerv pro kočky a ještě v něm byly dvě basy polosladký bohemky. Řekl jsem mu, že nechápu, jak takovej patok může pít. Prohlásil, že je prase, ale že mu to chutná. Pak mi začal vyprávět o svém velkém problému. Kočička se mu okotila v krytu motoru u jeho Rolls-Royce, a protože ten kryt je zaplombovaný, tak ji tam musí nechat a s tím autem nemůže jezdit. Teď musí pro kočiči žrádlo a šampaňský jezdit Jaguárem. A nikdy také nezapomenu vyřeštěnej výraz nebohého děvčete u pokladny, které tento rozhovor vyslechlo. Pointu historka nemá, leč je to pro něj dost charakteristické.“